

ние трябва да се даде на общността на принадлежащите към различните християнски църкви – божия църква, петдесятници, адвентисти и други. Върху формирането на децата все още, макар и не толкова силно както в миналото, има професионалната общност на ромите занаятчии.

Според Д. Цветков всяка общност има свой начин на живот, изразен в традиции, обичаи, бит, ритуали, възприети нравствени норми, социални претенции. Под въздействие на начина на живот, на изискванията и на очакванията на общността се формира така наречената базова личност. Базовата личност е носител на типичните черти на всеки и на всички от общността и колкото една общност е по-сплотена, толкова по-успешно се възпроизвежда в поведението на подрастващите. Колкото е по-отворена към другите общности (култури, вярвания), толкова по-несигурно е собственото възпроизвеждане (Цветков, 1996:71).

*През вековете,
а и в наше време
на различните роми,
населяващи
обособените махали,
често им се налага
да се затварят като
етническа общност*

В ромските махали етническата общност като цяло, съставена от роми от една или повече ромски групи и подгрупи, е сравнително по-отворена към другите неромски общности извън ромската махала в сравнение с по-малките родоци и религиозни общности вътре в нея. Почти навсякъде лесно може да се забележи, че отделните ромски групи (йерлиц, кардараши и рударци) и техните подразделения по места са по-отворени и по-податливи на културното влияние на общността на мнозинството, стига това да не е заплаха за идентитета и съществуването им, отколкото между себе си поради сложна система на сложилите се във времето взаимоотношения, стигащи до непоносимост. Тази отвореност към културата на мнозинството или съседното неромско население, от една страна, води до несигурност в собственото възпроизвеждане на социално поведение, но, от друга, то е условие за ограничаване на възможния социален егоцентризъм, за толерантно отношение към другите и за равновесие между духовните и нравствените ориентации на различни общества. Най-податливи към външно влияние са тези ромски групи, които ясно осъзнават своя стремеж да живеят като нормални български граждани и чрез отварянето си към общността на мнозинството попълват социо-културния си дефицит за оцеляване и съществуване в неговата социалната среда. Етническата разнорупова общност на ромите по обособените махали се затваря твърде силно само в моменти, когато почувства директна или индиректна заплаха за оцеляването си или на отделни членове от нея независимо към коя група принадлежат. През вековете, а и в наше време на различните роми, населяващи обособените махали, често им се налага да се затварят като етническа общност.

Сравнително най-организираното затваряне спрямо влиянието на външните за ромите общности може да се наблюдава в роднинското пространство на всеки голям и влиятелен ромски род. Принадлежността не към ромския етнос изобщо, а точно към един многолюден и влиятелен род в ромската махала се издига в култ от неговите членове. Затваряне на идентитета на общността на това ниво е основната предпоставка за оцеляване в процеса на филогенезиса. Това е и основната причина традиционното семейство да се разглежда в лоното на рода. Едни спрямо други ромските родове са отворени право пропорционално на своя социален статус, численост и престиж в общността.